

VASÁRNAPI ÚJSÁG.

38-dik szám.

(ÚJ FOLYAM.)

Nov. 9-kén.

Pozsony, oct. 30-kán.

Bécs vidékéről jött utasok mint bizonyost állítják, hogy Windischgraetz oct. 28-kán Bécsset megrohanta, s a leopold külvárost akarta elfoglalni. A bécsiek ellenálltak. S nem csak oly vitézséget tanusítottak, minőnél nagyobb Páris népe sem kérkedhetik; hanem hatalmas bizonyágát is adák utósó csep vérig védeni az europai szabadságot, s Bécsben boszulni meg — ha kell — a dynastiák egész Némétországon elkövetett rosaságát. A meg rohanás szörnyű dühvel történt, de teljes mértékű volt a visszatorlás is. Részletesen még semmit sem tudunk. Csak annyit világos tény, hogy Windischgraetz egész a Karl-színházig előnyomult, de oly veszteséggel, hogy Olmützbe tett jelentésében maga is tetemesnek mondja azt. Hir szerint Jellaetics vadász seregéből, kik számra mintegy 2 ezret tettek s leginkább a torlaszok ellen működtek, alig maradt néhány száz. A nemzetőrség, de főleg a bécsi legio, oroszláni elkeseredéssel küzdött, s hozzájuk csak a szláv elemű katonaság dühe hasonlítható.

Nov. 1-ső napján délben ülést tartott a képviselőház.

A szónokszékre egy ilir zászló volt kitűzve. Az elnök jelenté, miszerint azt vitéz sergeink, Perczel Mór vezérlete alatt, vették az ellenségtől Csáktornya körül.

Ezután olvastatott Kossuth Lajosnak a honvédi bizottmányhoz az oct. 30-ki ütközetről irt következő tudósítása.

Pozsony oct. 30. 1848 éjfélkor. Ma reggel 7 órakor megkezdtük a csatát. Tartott d. u. 4 óráig. Jobb szárnyunk Manschwörth falut a Dunánál, mely ellenséggel erősen megvolt rakva,

erős csata után ostrommal vette be, s az ellenséget belőle kiverte. Gijon őrnagy, Ivánka brigádjának második zászlóaljánál, a vitézség csodáját fejtette ki. Sergünk mindig előre nyomulva, az erős algyutüzet éljen-kiáltással fogadta, s bátran kiállá. Ezután Görgei ezredes a Schwechat előtti parton felállított ellenséget visszaverte. Ekkor a fővezér azon oknál fogva, mivel balszárnyunkat Répási ezredes parancsnoksága alatt, Langendorf felől az ellenség nagy erővel fenyegette, különösen számos lovassága által tulszárnyalni törekedett, a jobb-szárny és jobb-közép eléhaladását megállította, de már akkor, midőn balszárnyunk ellen szerfelett nagy erő vonult össze, Répási ezredesnek támadást parancsolt. Répási ezredes itt is visszaverte az ellenséget, mely, az ütközet alatt érkezett tudósítások szerint mozdulatainak gyorsítására vasutat is használt. Hirtelen fordulván a jobbszárnyról a balszárnyra az ütközet, s a balszárnynak erősítésére a közép-ből nagy tömegek indítván, ez által a csatarend összefüggése megakadt, mi által Görgei ezredes elényomulásában akadályozva lön: ekkor bár az ellenség minden oldalról visszavetett, a főparancsnok és Kohlmann ezredes azon véleményét nyilvánították, hogy tulszárnylástól lehetvén tartani, a Fischa melletti positiókba kell visszavonulnunk. Én ellenben világosan látván, hogy az első csata-rendnek helyreállítása lelkesült hadseregünket Schwechat elvételével vagy győzelemre, vagy legalább tetemes térnyeréssel egy erős védelmi positió elfoglalására legbiztosabban vezetheti, Görgei ezredesért küldöttem. De mielőtt e parancs sikeresülhetett volna: Schwechatból, mely ellenséggel és algyukkal megrakva volt, erős tüzelés kezdődött ellenünk; sergeink ezt is

vitézül állottak s visszazonzták, míg végre a jobbszárny leghátulsó sorában állott komárommegyei kaszások egy közelökbe esett bombától rendetlen hátrálásnak eredtek, ép akkor, midőn a sereg két szélszárnyainak egy vonalba hozása végett általános visszazavonulás parancsoltatott. A komáromi kaszások rendetlen futamlását előbb magam, majd Repecki képviselő iparkodtunk megállítani, de ez csak pillanatra sikerült, s kiadott a parancs, hogy Fischament, Klein-Neusiedl, Enzersdorf és Schwadorf megtartásával, sergünk a Fischán inneni tegnapelőtti posítiót foglalja el.

„Meg nem vert az ellenség sehol sem, sőt seregeink mindenüt, a hol támadtak, diadalmasan elényomultak; de sajnosan kell emlitenem, hogy Bécs, bár az ütközetet ugyszólván szemé láttára, mert Schwechat majd csak nem elővárosának tekinthető — vertük, nemcsak hogy kirohanást nem tőn, de két nap óta egyetlen álgylövését sem hallottuk, melylyel az ellenséget foglalatoskodtatta volna. Én, minthogy minden elemiszerek Fischament innenső partjára voltak rendelve, oda siettem a táborozás elrendezése végett, mert a középet és balszárnyat rendben részint láttam hátravonulni, részint a stabnak közvetlen intézkedése alatt, e rendről nem kétségeskedhetém. De Fischamentre érkeztemkor a rendetlenül megfutamodott komárommegyei kaszás népek állapotát nem is merő serege által, nagy zavart láttam előidézttetve, s csaknem Rigelsbrunig kellett mennem, hogy a száguldó csapatokat és a tömérdek szertár-szekereket a táborba visszateríteni segítsem. Innen rendeletet küldék a főtáborba, hogy ha csak Móga altábornagy ur a sereg rendes visszavezetésének felelőségét határozottan el nem vállalja, a főparancsnokság Görgeinek adassék át; és mivel a megfutamodott komáromi nép oly gyorsan haladt, hogy még szekeren sem birtam utolérni, nehogy az Haimburgba s még Pozsonyba is alaptalan rémülést vigyen, s hogy egyszersem mind Pozsonyról is gondoskodjam, Haimburgig

jöttem. Ott rendelést tettem: hogy a visszajövő nép feltartóztassék, s rendbe szedessék. Haimburgból pedig Pozsonyba jöve, ennek minden véletlen elleni biztosításáról intézkedtem. Azon czél tehát hogy Bécsset az ostrom alól felmentsük, egyedül azért, mert Bécs részéről semmi közremunkálással nem találkozánk, nem sikerült.

Veszve egyéb nincs, mint az, hogy egy csapással hazánk minden további veszélytől meg nem mentetett. — Még mindig s még huzamos ideig sok reformokra lesz szükség a hadseregben. A fekete-sárga reminiscentiák a tricolor rózsá alatt is sok helyütt lappanganak, s ez a működéseinkre zsibasztólag hat.

„Még ez éj folytán tudósítást várok a főtáborból, hol Csányi országos biztosnak megbecsülhetetlen s minden fogalmat haladó fáradalmi hiven örködnek. Ezen tudósítástól függend további rendelkezésem.

„Holnapután annyira erőt küldök Simunich nyakára, a mennyi elég, hogy őt semmivé tegye. Mindenesetre addig nem távozom, míg az ország ezen részének körülményszerinti biztosítására nem intézkedtem.

„Veszteségünk az ütközet nagyszerűségéhez képest csekély. Halottaink száma alig menend többre 40-nél, s a sebesülteké, nem gondolom hogy 200-at tegyen — mert, a mannschwörli támadást kivéve, az egész csata többnyire álgyluzásból állt, a mit vitéz tüzeink ugyan csak emberül viszonzottak.

„Én magam a csataterén 3 halottnál többet nem láttam.

„Ennyit előlegesen. A nemzet vegye ezt ösztönül, minélelőbb rendes hadsereget nagyban teremteni.

„Bécs iránt leróttuk tartozásunkat becsületesen.

„Még egyszer kérem a bizottmányt, vegye figyelembe, hogy teljességgel Bécs alatt nem vettünk meg, hanem csak nem tudtuk egyszerre

bevenni. Sokan vannak seregünkben, kik e mai napot dicsőségek közé sorozandják. A nemzet bizzék igaz ügyében és saját erejében, melyet néhány hét óta már is anynyira kitüntettet, hogy ha 10 csatát vesztené is, nem volna szabad önmaga iránti bizalmában megcsökkennie.

„Anynyi minden esetre bizonyos, hogy azon ellenség, mely idegen földön kétannyi erővel, fáradt és rendezetlen népünket nemcsak nem bírta megverni, sőt a hol támadott, mindenütt megfutamlani volt kénytelen; azon armáda, mely azt, hogy tönkre nem tettük, csak kiválogatott s még a napoleoni időkből is híres erős posztójának és Bécs hallgatásának köszönheti; ezen armáda, ha nemzetünk önmagához hű, hazánkat nem fogja veszélybe dönteni, — de készülnünk kell, mert az ellenség is készülend alkalmasint.“ — Kosuth Lajos.

E levél felolvasása után az elnök, tekintve miszerint kevés számú és jóformán ujoncz-seregünk oly nagy és gyakorlott tömegnek nemcsak ellentállott, hanem többször vissza is verte: a ház nevében jegyzőkönyvileg köszönetet és méltányoló elismerést kívánt szavazni, a csatában vitézkedő hadseregünknek s az ütközetben magát kitüntettet hőseinknek. A ház köztetszéssel és helyesléssel fogadta.

Simunich rablói tábornokról pedig jelenték, hogy az sergével Trencsén és Vág-Ujhely közt nem anynyira tartózkodik, mint bé van kerítve. Rövid idő múlva pedig határozott örvendetes hírt remélünk közölhetni.

Ülés végén Tancsics képviselő megemlíté, hogy ma van azon nevezetes nap, melyben a köztelherviselés kezdődik. Kivánta kimondatni, hogy ez a vákokra is értetik.

Az elnök természetesnek találta ez értelmezését a köztelherviselésnek, s a végrehajtás körüli intézkedéseket a kormány feladatai közé számítá.

A feljebbi két tudósítás értesítésére szükséges tudni, hogy Windischgraetz felszólításunkat számba sem véve Bécsset ágyuztatni kezdte. Seregünknek idő kellett, míg oda érkezhett segédül s az alatt Windischgraetz hirtelenében fegyverszünetet kötött a bécsiekkel s ekkor egész erejével a miénknek fordult. Midőn a tudósításból látjuk hogy a bécsi erő s a miénk ellen külön külön sem tud semmit tenni, az egyesültek ellen dolgozva elkellett volna vesznie és megsemmisülnie. — Hanem a gonoszság iszonyu s Olmücz nem anynyira nyílt fegyverrel, mint armánnyal, alattomos fortélylyal s untalan tartó bujtogatással s ámitással működik Bécsben és a Lajthai táborban és a segédünkre fel kelt székeleyknél.

Bécs, oct. 28. Krausz ministert, az udvar, a béke iránti alkudozások végett Olmützbe szólította. El is indult azonnal Bécsből, és Pillersdorf, Fischof, Prado stb. követeket is elvitte magával, hogy a császár és nép közt békes közbenjárás kísérltsenek meg. Krausz már meg is érkezett Brünnebe. Mielőtt azonban Bécsből elutazott volna, mint, egy Bécsből oct. 28-ról kelt irat mondja, őt Messenhauser *) a császári várban és István templomban meghordozta, és megmutatta neki az aláásásokat, melyeket tettek azért, hogy ha a bécsieknek magokat megkellene adniok, az építész mesterségnek eme remek művét, egyszersmind a camarillának is tüzhelyét, a levegőbe vettessék. Hihető, hogy Krausz erről hiven fog referálni! Messenhauser éjjel és nappal az Istvántoronyban ül, és maga vizsgálja onnan az ellenségnek minden mozdulatait, miket a toronyból tudat a várossal. A Bécsből kirohanás és öszszeütközés alkalmával mondják, a bécsiek közül 1000, de az ellenség részéről két anynyi esett el.

A keddi posta kimaradása lehetlenné teszi

) Ez az ur a bécsiek fővezére. A tüzérséget Bem nevű híres hadimérnök kormányozza.

újabb tudósítások közlését. A vidéki közlekedés pedig annyira felakadt, hogy biztos hirre tán a szomszéd faluból is alig számíthatunk.

A generál cammandó mult számunkban, irt terve létesítésén dolgozik és már, — mint mondják — Gedeon tábornok — lenne inkább bibornok — M. Vásárhely alá meg is érkezett. Ennek következtében, legújabb hir szerint M. Vásárhely városa és mint mondják Udvarhelyszék is a fekete-sárga zászlót kitűzte.

Szász Régenben az Urbánt visszaverő székelyek bényomulásakor véletlen tűz pusztított.

A gaz zsbaiakat és környekbéli néhány falvát kellően megfenyítették. Kövárvidéken is eddig hihetően szerencsésen működött Dinbuj lázító főnök ellen a Nagybánya felől induló sereg.

A havasi mokánysereg, valami Hunyadról elszőkött könnyűlovasokkal, Kalotaszegre rotnván K. Sz. Királyt és Zentelkét felgyújták.

A temesmegyei hivatalnokok egyrésze a temesvári pártütő katonasághoz adta magát. A honügyéhez híven maradtak ezért Lippára tették át a megye igazgatását. A pártütő megyei tiszteket a honvédelmi bizottmány pártütőknek nyilvánítja.

Aradi tábor oct. 24.

Tegnap délután egy fertály háromra ismét kezdtek a várbeliek a várost ágyuztatni, több lövések tétettek, ezek közül egyik fájdalmasan sújtotta a polgárságot, mert Gallini Pál gyógyszerészt a lovas nemzetőrség hadnagyát, midőn kocsin ment az utcán, fiával együtt a szó teljes értelmében szétlőtte; másik lövés gyújtó gránát a r. cath. templomba esett; a harmadik Rózsa főorvos istalóján keresztül kertjébe pattant széjjel, de tüzet nem gerjesztett.

Ugyan tegnap délután a várból kitortek uj- aradi csatáraink ellen egy ágyúval, hanem Mariássy czélszerű vezérlete alatt ágyújuk megronta-

tott, két tüzérük és 3 Zsivkovics meglövetett, mire megfutamodtak. Mieink közül, mivel jól valának elhelyezve, egy sem esett, vagy sebesült meg.

A békési önkintesek ritka merészséget és jártasságot tanusítottak, mert az Uj-Arad felé levő árkokat, felhányásokat, s az éjelt használva oly közel vonultak a vár bástyáihoz, hogy két a bástyán volt katonaoert, s a vár közelében a fűzfákat levágató várbeli tisztet lelőtték.

A ráczok ez ideig nemzeti zászlónkat ki nem tűzték, hanem tegnap 11 óra tájban délelőt tűztek ki.

Két bombamozsár megérkezett.

Délután Uj-Arad felé a segédhid a lövés körén kívül oly erősen felállított, hogy kocsik és ágyuk vitethettek azon keresztül.

Ma 420 debreczeni önkintes ismét megérkezett.

B. Wesselényi hannover ezredbeli századost hivatása helyétől eltérő vonalon elfogva Aradra hozták.

Előbb a várparancsnoksághoz irt levélben magát kicseréltetni kérte; később a bizottmányhoz írott levelében az áteseréltetésnek ellene mond. —

A Világosra kiment erőnek az oláhság mintegy 4000 főnyi a mezőn a dzsidások raktárából magok között kiosztott fegyverek és más vadászfegyverekkel elébe állt és azt lövésekkel fogadá, — azonban a 3-dik kartácslövésre szétfutamodtak, és a hegyek közé vették magukat. Kovaszincz szomszéd helység még lázong, az utazókat fosztogatja, s különösen Konopón Erdély felé a vidékbéli oláhok öszszegyültek, és előre nyomulni készülnek! — a vidékbeliek uégfutamodtak.

